



# Należności przewoźników z tytułu wykonanych usług

RADCA PRAWNY PAWEŁ JUDEK

# Umowa odpłatna

- ▶ Zgodnie z art. 774 k.c. umowa przewozu ma charakter odpłatny – przewoźnik poprzez jej zawarcie zobowiązuje się do przewiezienia rzeczy lub osób za wynagrodzeniem.
- ▶ Powyższa zasada wpływa na interpretację postanowień umownych, które ograniczają prawa przewoźnika do uzyskania wynagrodzenia za wykonane usługi

# Klauzule waloryzacyjne

- ▶ Powszechne stosowanie wynagrodzenia określonego w walucie obcej.
- ▶ Możliwość stosowania w umowach klauzul waloryzacyjnych:

*Wynagrodzenie wyrażone w EUR płatne jest w PLN wg kursu średniego NBP z dnia załadunku.*

*Wynagrodzenie wyrażone w EUR w zakresie kwoty netto płatne jest w EUR, a w zakresie podatku VAT płatne jest w PLN wg kursu średniego NBP z dnia wystawienia faktury.*

# Brak klauzuli

- ▶ Art. 358 par. 1 k.c. – jeśli zobowiązanie wyrażone w walucie obcej, **dłużnik może spełnić świadczenie** w walucie polskiej wg kursu z dnia wymagalności roszczenia.
- ▶ Prawo żądania zapłaty w walucie polskiej nie przysługuje wierzycielowi.
- ▶ Może jedynie domagać się, by świadczenie w walucie polskiej spełnione po terminie było przeliczone wg kursu z dnia zapłaty (art. 358 par. 3 k.c.)

# Co na to sądy?

Dochodzenie w walucie polskiej roszczeń wyrażonych w walucie obcej skutkuje oddaleniem powództwa

- ▶ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16.09.2011 r. sygn. akt IV CSK 75/11
- ▶ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17.09.2015 r. sygn. II CSK 783/14
- ▶ wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 04.09.2015 r. sygn. akt X Ga 262/15
- ▶ wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 07.02.2013 r. sygn. akt I ACa 699/12
- ▶ wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 13.05.2014 r. sygn. akt I C 183/14

# Błędna waluta

- ▶ W przypadku gdy w zleceniu omyłkowo wskazano błędną walutę, w której określono przewoźne, a omyłka jest oczywista, strona może uchylić się od skutków tego błędu i domagać się, by płatność była dokonana w walucie, co do której strony się umówiły.

(wyrok Sądu Rejonowego w Ostrołęce z dnia 27.06.2018 r. sygn. akt V GC 195/17)

# Bezpłatny postój

- ▶ Powszechne stosowanie w umowach przewozu klauzul, w myśl których określony czas postoju na załadunku i rozładunku (zwykle 24 lub 48 h) wlicza się do czasu na realizację przewozu i nie przysługuje z tego tytułu przewoźnikowi jakiegokolwiek wynagrodzenie.
- ▶ Sądy powszechnie akceptują tego rodzaju postanowienia, uznając, że strony mogą się w ten sposób umówić.
- ▶ Do wyjątków należy wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 30.06.2014 r. sygn. VIII Ga 72/14, który uznał, że w odniesieniu do postoju na rozładunku w transporcie międzynarodowym taka klauzula narusza art. 16 CMR

# Koszty postoju

- ▶ Jeśli w umowie nie przewidziano bezpłatnego postojowego lub też taki czas został przekroczony, przewoźnikowi przysługują z tego tytułu roszczenia wobec zleceniodawcy.
- ▶ Odszkodowanie czy wynagrodzenie?
- ▶ Odpowiedź zależy od treści umowy przewozu.
- ▶ W braku stosownej regulacji w umowie, przewoźnik ma prawo do odszkodowania.



# Wynagrodzenie za postój

- ▶ Jeśli umowa przewiduje określone wynagrodzenie, przewoźnik ma do niego prawo w kwocie wynikającej z umowy.
- ▶ Jeśli umowa wspomina tylko o prawie do wynagrodzenia, ale go nie określa, brak jednoznacznej odpowiedzi, jak je ustalić i każdy sąd rozpoznający spór może tu przyjąć inną metodę kalkulacji np.
  - proporcjonalnie do zwiększonej długości realizacji zlecenia
  - proporcjonalnie do wysokości dodatkowych kosztów wygenerowanych przez postój
  - proporcjonalnie do stawek funkcjonujących na rynku
- ▶ Termin płatności dodatkowego wynagrodzenia taki jak wynagrodzenia podstawowego
- ▶ Konieczność wystawienia faktury VAT

# Odszkodowanie za postój

- ▶ Jeśli umowa nie przewidywała wynagrodzenia za czas postoju lub też przewidziano kary umowne z tego tytułu, przewoźnik ma prawo do odszkodowania.
- ▶ Kary umowne należne w wysokości przewidzianej w umowie.
- ▶ Obliczenie odszkodowania trudniejsze niż obliczenie wynagrodzenia:
  - dodatkowe koszty wygenerowane przez postój
  - szkody poniesione wskutek braku realizacji innych zleceń
  - utracone korzyści
- ▶ Termin płatności odszkodowania – na wezwanie
- ▶ Możliwość skorzystania z prawa zastawu
- ▶ Brak konieczności wystawienia faktury

# Ryzyko dla przewoźnika

- ▶ Określenie w umowie wysokości przysługującego przewoźnikowi przestojowego rodzi dla niego istotne ryzyko utraty prawa do odszkodowania za szkody poniesione w wyniku przestoju.
- ▶ Jeśli umowa przewiduje prawo do dodatkowego wynagrodzenia, może to być interpretowane jako wyrażona przez przewoźnika z góry zgoda na przestój za wynagrodzeniem, co uniemożliwia postawienie zleceniodawcy zarzutu nienależytego wykonania umowy i w konsekwencji pozbawia prawa do odszkodowania
- ▶ Jeśli umowa przewiduje kary umowne, zgodnie z art. 484 par. 1 k.c. dochodzenie kwot przekraczających wysokość kar umownych jest dopuszczalne tylko, gdy umowa tak stanowi.

# Dokumentacja przewozowa

- ▶ W umowach przewozu powszechnie stosuje się klauzule zobowiązujące przewoźnika do dostarczenia w określonym czasie dokumentacji przewozowej i przewidujące określone konsekwencje w przypadku niedostarczenia prawidłowej dokumentacji lub dostarczenia jej z opóźnieniem.

# Neutralizacja dokumentów

- ▶ Obowiązek neutralizacji nie jest zgodny z prawem i nie może stanowić podstawy do dochodzenia roszczeń od przewoźnika
- ▶ art. 55a ust. 1 pkt 4 pr. przew. – zabrania się umieszczania w liście przewozowym i innych dokumentach danych i informacji niezgodnych ze stanem faktycznym
- ▶ Za naruszenie powyższego zakazu grozi kara w wysokości 8.000 zł
- ▶ Postanowienia umowy nakładające obowiązek neutralizacji nieskuteczne (wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 12.04.2017 r. sygn. akt X Ga 174/17)

# Płatność po dostarczeniu dokumentów

- ▶ Najbardziej rygorystyczne postanowienia umów przewozu przewidują, że płatność przewoźnika uzależniona jest od dostarczenia dokumentów, niekiedy nawet od dostarczenia ich w określonym terminie.
- ▶ Sądy powszechnie uznają takie klauzule za sprzeczne z istotą umowy przewozu, stwierdzając, że przewoźnik może udowodnić spełnienie swojego zobowiązania w jakikolwiek sposób
  - wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14.07.2016 r. sygn. akt I ACa 1106/15
  - wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 04.07.2016 r. sygn. akt VIII Ga 252/16

# Kary umowne

- ▶ Zlecenia przewozowe regularnie przewidują również kary umowne za niedostarczenie dokumentacji, błędy w dokumentacji przewozowej i dostarczenie jej z opóźnieniem
- ▶ Takie kary co do zasady są uznawane przez sądy za dopuszczalne.
  - wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 17.08.2018 r. sygn. akt XIII Ga 236/18 uznający za skuteczną karę za opóźnienie w przesłaniu dokumentacji
  - wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 14.11.2016 r. sygn. akt XIII Ga 824/16 uznający za skuteczną karę w wysokości 200 EUR za niewpisanie w liście przewozowym danych zleceniodawcy

# Ograniczenie stosowania kar

- ▶ Sądy w swoich wyrokach wskazują na różne ograniczenia w stosowaniu kar
  - wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 04.07.2016 r. sygn. akt VIII Ga 252/16 uznający, że nie jest dopuszczalne stosowanie podwójnej sankcji za opóźnienie w dostarczeniu dokumentów (kara umowa i wydłużenie terminu płatności)
  - wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 24.06.2016 r. sygn. akt VIII Ga 112/16 stwierdzający, że kara umowna za opóźnienie w dostarczeniu dokumentacji w wysokości 50 % frachtu jest rążąco wygórowana i podlega zmiarkowaniu do 100 zł



# Formalności przy dokonywaniu potrącenia

- ▶ Obniżenie płatności przewoźnika wskutek zastosowania kar umownych wymaga spełnienia pewnych warunków.
  - kara umowna musi być wymagalna tj. musi upłynąć termin jej płatności
  - złożone zostało oświadczenie o potrąceniu
- ▶ Złożenie oświadczenia o potrąceniu w postępowaniu sądowym, gdy w sprawie występują pełnomocnicy, w wielu wypadkach jest nieskuteczne.

# Odszkodowanie za niewykonanie zobowiązania

- ▶ W przypadku odstąpienia od umowy z winy jednej ze stron lub w wypadku niewykonania przez jedną ze stron zobowiązania drugiej stronie przysługuje prawo do odszkodowania.
- ▶ Szkodę wylicza się poprzez porównanie stanu majątkowego poszkodowanego istniejącego po wystąpieniu zdarzenia powodującego szkodę oraz hipotetycznego stanu majątkowego istniejącego, gdyby do tego zdarzenia nie doszło tj. druga strona wykonałaby swoje zobowiązanie.

# Obliczanie szkody

Kalkulacja szkody powinna uwzględniać szereg elementów, które wpływają na stan majątkowy przewoźnika.

- ▶ korzyści odniesione wskutek braku realizacji przewozu
- ▶ utracony zysk
- ▶ poniesione dodatkowe koszty
- ▶ koszty stałe przewoźnika
- ▶ zobowiązanie do zapłaty na rzecz innego podmiotu

# Koszty windykacji

- ▶ Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych w przypadku choćby jednodniowego opóźnienia w płatności wierzycielowi przysługuje od dłużnika zryczałtowany zwrot kosztów windykacji w kwocie stanowiącej równowartość 40 EUR.
- ▶ Prawo do zryczałtowanego kosztu windykacji nie jest zależne od jakichkolwiek działań wierzyciela.
- ▶ Możliwość oceny pod kątem nadużycia prawa (art. 5 k.c.)
- ▶ Gdy rzeczywiście poniesione koszty wyższe, możliwość domagania się zwrotu pełnych uzasadnionych kosztów (art. 10 ust. 2 ustawy)

Dziękuję za uwagę

Działyński i Judek Spółka Partnerska Radców  
Prawnych

ul. Czartoria 1/16, 61-102 Poznań

Tel. / Fax +48 61 855 22 79, + 48 61 851 85 33

E-mail: [kancelaria@dzialynski.pl](mailto:kancelaria@dzialynski.pl)

[pjudek@dzialynski.pl](mailto:pjudek@dzialynski.pl)

[www.dzialynski.pl](http://www.dzialynski.pl)

[www.transportoweprawo.pl](http://www.transportoweprawo.pl)